

Olsztyn, 2 sierpnia 2019 r.

PS-VI.431.1.12.2019.KB

Pani
Ewa Argalska
Dyrektor Domu dla Dzieci Nr 3
w Pasymiu
ul. Dworcowa 37

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.444.2019 z dnia 13 maja 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka – główny specjalista, kierująca zespołem,
2. Lilla Kondrusik – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę doraźną w trybie uproszczonym w Domu dla Dzieci Nr 3 w Pasymiu, ul. Dworcowa 37, 12-130 Pasym. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 22 maja 2019 r. i zakończono w dniu 24 maja 2019 r. Przedmiotem kontroli objęto ocenę stanu przestrzegania praw dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem uwag, zawartych w piśmie Rzecznika Praw Dziecka, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720) – zwanego dalej rozporządzeniem,
- Konwencji o prawach dziecka (Dz.U.1991, nr 120 poz. 526 ze zm.).

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. Placówka / Dom/ Dom dla Dzieci / DdD / jednostka kontrolowana – co oznacza: Dom dla Dzieci Nr 3 w Pasymiu, ul. Dworcowa 37,
2. Dyrektor / Dyrektor Placówki / Dyrektor Domu – co oznacza: Dyrektora Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu, panią Ewę Argalską,
3. Regulamin placówki / Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Domu dla Dzieci Nr 3 w Pasymiu,
4. Sprawozdanie za 2018 rok – co oznacza: Sprawozdanie z realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych realizowanych przez Dom dla Dzieci nr 3 w Pasymiu, ul. Dworcowa 37, w 2018 r.,
5. Centrum – co oznacza: Centrum Ekonomiczno-Administracyjne Domów dla Dzieci w Pasymiu,

6. kieszonkowe – co oznacza: kwotę do własnego dysponowania przez dzieci od 5 roku życia, o której mowa w § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia,
7. mos – co oznacza: młodzieżowy ośrodek socjoterapii.

Kontrolą objęto okres od dnia 5 czerwca 2018 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Placówkę. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności p. Ewy Argalskiej – Dyrektora Centrum. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w placówce dokumentacji oraz informacje przekazane bezpośrednio, także przez wychowawców i wychowanków Domu dla Dzieci.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością.**

1. Ustalenia dotyczące organizacji placówki:

Kontrolowana jednostka jest publiczną, całodobową placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, przeznaczoną dla 14 wychowanków, prowadzoną przez Powiat Szczycieński.

Działalność jednostki kontrolowanej określa *Regulamin Organizacyjny Domu dla Dzieci Nr 3 w Pasymiu*, będący załącznikiem nr 3 do Regulaminu Organizacyjnego Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu, ze zmianą z dnia 28 października 2016 roku /**akta kontroli str. 2-16/**.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Placówką kierowała pani Ewa Argalska, opiekę nad dziećmi sprawowało natomiast sześciu zatrudnionych w Placówce wychowawców (w dacie kontroli czterech), w tym Koordynator /**akta kontroli str. 17/**, natomiast pomoc i wsparcie pedagogiczne zapewniała pedagog (zatrudniona w całym okresie objętym kontrolą).

W dacie kontroli w ewidencji Placówki figurowało 12 wychowanków /wyciąg z księgi stanowi **akta kontroli str. 18/**, w całym okresie objętym kontrolą przebywało natomiast 17 wychowanków.

2. Ustalenia dotyczące przestrzegania w Placówce praw dziecka:

W ramach postępowania kontrolnego przeprowadzono indywidualne rozmowy z obecnymi w Domu wychowankami, na temat przestrzegania praw dziecka, ich pobytu oraz warunków jakie oferuje Placówka. Rozmowy kierowane przeprowadzono z połową (tj. 6) wychowanków. Z drugą połową nie udało się porozmawiać z uwagi na:

- pobyt 2 wychowanków w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,
- przebywanie 1 wychowanki na studiach w Gdańsku,
- krótki okres przebywania 3 wychowanków w placówce oraz młody wiek tychże dzieci.

Wyniki rozmów kierowanych spisane zostały przez kontrolujących i stanowią **akta kontroli str. 19-60**, a ich podsumowanie i analiza ilościowa stanowią **akta kontroli str. 61-67**. Badaniu poddano również dokumentację w zakresie realizacji praw dziecka czworga przebywających w dacie kontroli wychowanków.

W toku kontroli dokonano oceny realizacji następujących praw dziecka:

Prawo do wypoczynku i zaspokojenia potrzeb rozwojowych - rozumiane jako prawo do czasu wolnego organizowanego zgodnie z potrzebami dziecka, oraz prawo do rozwoju zgodnie z potrzebami odpowiednimi do etapu rozwojowego, w tym uczestnictwa w indywidualnych i grupowych zajęciach rekreacyjnych lub sportowych (w placówce i poza nią), zgodnie z zainteresowaniami i wyborem dziecka.

Placówka usytuowana jest w jednorodziennym budynku, otoczona jest ogrodem, chętnie uprawianym przez wychowanków (rabaty kwietne i warzywnik). Dysponuje niewielkim pokojem do spotkań wspólnych oraz oglądania telewizji, wyposażonym także w stanowisko komputerowe. Z informacji uzyskanej od wychowawców wynika, że dzieci korzystały z czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych, z wyłączeniem czasu przeznaczonego na odrabianie lekcji (od 16.00 do 18.00) oraz w weekendy. Wychowankowie korzystali z boiska do gry w piłkę nożną, przyległego do Domu dla Dzieci nr 1 w Pasymiu, znajdującego się w bliskiej odległości. Tam również mieli do dyspozycji salę do tenisa stołowego. Ze *Sprawozdania z realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych realizowanych przez Dom dla Dzieci nr 3 w Pasymiu ul. Dworcowa 37 w 2018 r. /akta kontroli str. 68-72/* wynika, że wychowawcy zachęcali wychowanków do uprawiania sportów, stąd też dzieci uczestniczyły w treningach drużyny piłkarskiej „Błękitni Pasym” oraz szkolnych klubach sportowych (SKS). W 2018 roku chłopcy z Domu nr 3 brali udział w IX Mistrzostwach Polski Dzieci z Domów Dziecka w Piłce Nożnej oraz XXIII Wojewódzkim turnieju Piłki Nożnej Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Morągu. Ponadto, wychowankowie brali udział również w zajęciach kulinarnych, konkursach plastycznych (dot. Niepodległości Polski, organizowanym przez Towarzystwo Nasz Dom), udzielali się także w wolontariacie (na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy oraz Schroniska dla Zwierząt w Szczytnie).

Z przedłożonej kontrolującym dokumentacji wynika również, że w ferie zimowe wychowankowie przebywali w Zakopanem i na Słowacji, w czasie wakacji natomiast na zorganizowanych koloniach (także w ramach współpracy z ośrodkami pomocy społecznej), obozach żeglarskich z elementami socjoterapii, w gospodarstwach ekologicznych oraz jednodniowych wyjazdowych wycieczkach i spływie kajakowym /akta kontroli str. 70/.

W rozmowach z kontrolującymi dzieci potwierdziły powyższe, dodały między innymi, że mogą wychodzić do kina, na basen, na kręgle, wspomniały o zajęciach kulinarnych, wspólnym robieniu kartek świątecznych oraz grach planszowych. Uznały, że proponowane zajęcia są dla nich atrakcyjne i mogą uczestniczyć w nich na zasadzie dobrowolności.

Prawo do pomocy specjalistycznej – rozumiane jako prawo do pomocy psychologicznej w radzeniu sobie z emocjami własnymi i innych osób, łagodzenia skutków separacji z rodziną.

Ustalono, że wychowankom Domu dla Dzieci nr 3 w Pasymiu, pomoc specjalistyczną zapewniał pedagog, zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Centrum Ekonomiczno-Administracyjnym Domów dla Dzieci w Pasymiu. Z ustaleń wynika, że pedagog pozostawał do dyspozycji wychowanków w dni powszednie w godzinach od 9.00 do 17.00 (z wyjątkiem jednego dnia w tygodniu, gdy pracuje od 7.00 do 15.00). W okresie objętym kontrolą praca pedagoga koncentrowała się głównie na poradnictwie oraz udzielaniu wsparcia i redukcji bieżących napięć a także wymaganej diagnostyce. Systematycznym wsparciem pedagoga

objęto dwoje wychowanków (zgodnie ze wskazaniem zawartym w opinii z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub na prośbę dziecka).

Ustalono, że wszystkim wychowankom, umieszczonym w dacie kontroli sporządzono diagnozy psychofizyczne w rozumieniu § 14 ust. 1 rozporządzenia.

Stwierdzono, że karty udziału w zajęciach specjalistycznych, do sporządzania których obliguje zapis § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia prowadzono dwóm wychowankom (objętych stałą pracą). Arkusze badań i obserwacji pedagog uzupełniała do czasu osiągnięcia przez dziecko pełnoletności, przy czym jeśli dorosły wychowanek sygnalizował potrzebę wsparcia - otrzymywał takowe ze strony pedagoga, co dokumentowano w *Rejestrze przeprowadzonych rozmów i porad pedagogicznych*.

Ustalono, że wychowankowie objęci byli pomocą specjalistyczną także poza Placówką, to jest w szkołach, do których chodzili. Ośmioro dzieci na stałe korzystało z socjoterapii, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, rewalidacji, gimnastyki korekcyjnej, zajęć wyrównawczych i logopedii.

Z rozmów kontrolujących z wychowankami wynika, że pięcioro z nich korzystało z pomocy pedagoga, w tym kiedyś regularnie, obecnie spontanicznie, w miarę potrzeb. Wychowankowie wskazali, że mogą liczyć na jego pomoc.

Prawo do życia bez przemocy – rozumiane jako prawo do ochrony przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdą, zaniedbaniem lub złym traktowaniem, zarówno ze strony rówieśników jak i dorosłych, stosowania wobec dziecka pozytywnej dyscypliny oraz prawo do pomocy w rozwiązywaniu konfliktów z dorosłymi i rówieśnikami, zarówno na terenie placówki, jak i poza nią.

W okresie objętym kontrolą w Placówce obowiązywał wskazany na wstępie Regulamin organizacyjny, z którym, jak wynika z rozmów z dziećmi, wychowankowie zostali zapoznani po przybyciu do Domu dla Dzieci.

W tym obszarze kontrolujący podjęli kwestię stosowania kar i nagród, traktowania wychowanków, pomocy w rozwiązywaniu sporów. W katalogu najczęściej stosowanych w Placówce kar wychowankowie wymienili:

- obniżone kieszonkowe – 4 dzieci
- zakaz korzystania z komputera - 2 dzieci,
- zakaz wyjścia czasowy - 1 dziecko,
- nagana – 1 dziecko,
- odprowadzenie do szkoły przez wychowawcę – 1 dziecko,
- zakaz wyjścia na trening - 1 dziecko.

Pięcioro dzieci stwierdziło, że nie stosuje się kary polegającej na zakazie wyjścia/wyjazdu do domu, jedno dziecko wskazało, że *„pojechałem na weekend, i wróciłem dopiero we wtorek. Nie mogłem później pojechać przez dwa tygodnie do domu. Uważam, że kara była słuszna i sprawiedliwa”* /akta kontroli str. 42/.

W katalogu najczęściej stosowanych nagród wychowankowie wymienili:

- podwyższone kieszonkowe – 5 dzieci,
- nagrody rzeczowe – 1 dziecko, przy czym podkreślili, że wychowawcy starają się częściej nagradzać ich postawę niż karać.

Sześcioro wychowanków stwierdziło, że wychowawcy zawsze reagują na użycie

przemocy lub bójki pomiędzy wychowankami, przy czym wskazali też, że sytuacje takie nie mają praktycznie miejsca. Zapytani o to, czy i jak wychowawcy pomagają rozwiązywać spory i kłótnie pomiędzy wychowankami wskazali, że opiekunowie rozmawiają z nimi, tłumaczą, „próbują nas pogodzić”, „namawiają aby dojść do porozumienia”, natomiast zapytani o pomoc w rozwiązywaniu sporów pomiędzy wychowankami a opiekunami, troje wychowanków stwierdziło, że nie było takich sytuacji, jedno dziecko wskazało, że pomaga pani Dyrektor, pani pedagog, pani koordynator, troje przyznało: *nie było takich sytuacji bo mamy fajnych wychowawców, raczej nikt nie ma powodów do narzekania / pani dyrektor pomaga, pani pedagog ale raczej nie było takich sytuacji bo dogadujemy się z wychowawcami / zdarza się, że np. dwa dni nie odzywam się do wychowawcy bo jestem na niego zły, ale raczej wychowawca o tym nie wie /akta kontroli str. 22, 29, 43/.*

W tej grupie praw kontrolujący zapytali każde dziecko także o to, czy kiedykolwiek zostało upokorzone, skrzywdzone bądź źle potraktowane przez opiekuna. Żadne z dzieci nie zgłosiło niepokojących sygnałów w tym zakresie (jedno wskazało, że mówiło już o tym podczas poprzedniej kontroli, co było zgodne ze stanem faktycznym).

Wychowanków zapytano także o to, czy zdarzyła się sytuacja, aby pracownicy Placówki wyrażali się źle lub w sposób obraźliwy o członkach ich rodzin, na które odpowiedzieli przecząco.

Prawo do nauki – rozumiane jako prawo do wsparcia w realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, pomocy w odrabianiu lekcji, zapewnienia zajęć wyrównawczych i innych rozwijających wiedzę i umiejętności.

Ustalono, że w dacie kontroli wychowankowie realizowali obowiązek szkolny w:

- przedszkolu – 1 dziecko
- szkole podstawowej – 7 dzieci,
- gimnazjum – 2 dzieci,
- szkole zawodowej – 2 wychowanków,
- na studiach wyższych – 1 wychowanka.

Ponadto ustalono, że wśród wychowanków umieszczonych w DdD nr 3, jedno dziecko, zgodnie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, realizowało obowiązek szkolny w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Szczytnie, troje wychowanków w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii (w Piasecznie, Olsztynie i Szerzawach), jeden przy ochotniczym hufcu pracy.

Wychowankowie wskazali, że posiadają niezbędne podręczniki, pomoce i przybory szkolne. Wszyscy stwierdzili, że uzyskują pomoc wychowawców w odrabianiu lekcji gdy jej potrzebują, sądzili, że mają możliwość korzystania z korepetycji, gdyby zaszła taka konieczność. Na pytanie, czy Placówka umożliwi wychowankom / wspiera ich w rozwijaniu zainteresowań, zdolności i pasji, sześćcioro odpowiedziało twierdząco, jedno z dzieci dodało: *odkąd tu jestem, to czuję, że się rozwinęłam /akta kontroli str. 23/.*

Ustalono ponadto, także na podstawie informacji przekazanych przez wychowanków, że w celu motywowania dzieci do nauki i systematycznego uczęszczania do szkoły Dyrektor wydzieliła, w ramach posiadanych środków, pieniądze na nagrody specjalne. Szczegóły dotyczące wysokości nagrody oraz warunki, jakie trzeba spełnić aby taką nagrodę otrzymać, uregulowane zostały stosownym zarządzeniem.

Analiza kart pobytu dziecka, o których mowa w § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, w zakresie sporządzonych informacji o przebiegu kontaktów ze szkołą, do której uczęszcza dziecko, oraz jego nauki szkolnej, nie wykazała nieprawidłowości.

Poddane analizie plany pomocy dziecku uwzględniały indywidualne zainteresowania poszczególnych dzieci, oraz informacje o konieczności pracy z wychowankiem z tytułu trudności szkolnych (w przypadkach tego wymagających). Ze Sprawozdania za 2018 rok wynika, że wychowankowie potrzebujący dodatkowego wsparcia mieli zapewnioną też dodatkową pomoc w placówkach oświatowych, do których uczęszczali (zajęcia wyrównawcze z j. polskiego i matematyki, zajęcia rewalidacyjne).

Prawo do zaspokojenia potrzeb zdrowotnych – rozumiane jako zapewnienie dziecku dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz opieki w trakcie choroby.

Placówka, ani obsługujące ją Centrum Ekonomiczno-Administracyjne, w okresie objętym kontrolą nie zatrudniały pielęgniarki. Wychowankowie Domu dla Dzieci nr 3 w Pasymiu, objęci byli podstawową opieką medyczną w Przychodni Lekarskiej Centrum w Pasymiu. Z ustaleń wynika, że w Placówce założono Zeszyt podawania leków (zarówno stałych jak i doraźnych), w którym wychowawcy odnotowywali imię i nazwisko dziecka, nazwę podawanego leku i jego ilość oraz datę podania, wraz z podpisem dziecka i wychowawcy. Ponadto wychowawcy prowadzili dokumentację, o której mowa w § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, to jest karty pobytu uwzględniające informacje o lekach podawanych dziecku oraz informacje o pobytach dziecka w szpitalu.

Ustalono, że w badanym okresie wychowankowie korzystali z poradni specjalistycznych, w tym: stomatologicznej, okulistycznej, zdrowia psychicznego, ginekologicznej, chirurgicznej, laryngologicznej, rehabilitacyjnej, pulmonologicznej, endokrynologicznej i ortodontycznej. W rozmowach z inspektorami wychowankowie nie wskazali nieprawidłowości w realizacji prawa do opieki zdrowotnej. Stwierdzili, że byli dobrze „zaopiekowani” w trakcie choroby, wszystkie zalecenia lekarskie realizowano. Żadne z dzieci nie wskazało też, aby w jego obecności któryś z pracowników Domu palił papierosy. Wychowankom nie są znane jakiegokolwiek przypadki podawania przez wychowawców leków psychotropowych w celu wyciszenia agresywnego dziecka, poza lekami zleconymi przez specjalistę.

Prawo do poszanowania tożsamości religijnej – rozumiane jako prawo do poszanowania środowiska religijnego, z którego wywodzi się dziecko, wychowania religijnego i praktyk religijnych zgodnych z tradycją i wyznaniem jego rodziny oraz zgodnie z jego wolą.

Zapisy dotyczące prawa dziecka do poszanowania środowiska religijnego i praktyk religijnych zapisane są w § 16 ust. 1 pkt 7 Regulaminu organizacyjnego kontrolowanej jednostki. Wychowankowie nie wskazali, aby zmuszani byli do chodzenia do Kościoła. Mają możliwość przyjmowania sakramentów, a w nabożeństwach uczestniczą dobrowolnie.

Prawo do bezpieczeństwa socjalnego – rozumiane jako prawo do: wyżywienia dostosowanego do potrzeb rozwojowych i zdrowotnych dziecka, prawo do zaopatrzenia w odzież i obuwie dostosowane do jego gustu, potrzeb i warunków pogodowych, prawo do wyposażenia w środki higieny osobistej oraz prawo do kwoty pieniężnej do własnego

dysponowania.

- **Zaspokojenie potrzeb żywieniowych**

Z informacji przekazanej przez Dyrektora oraz wychowanków wynika, że śniadania, podwieczorki i kolacje wychowankowie przygotowywali sami (przy asyście wychowawcy), obiady spożywali natomiast w stołówce Domu dla Dzieci nr 1 (usytuowanego ok 70 m. od kontrolowanej jednostki), drugie śniadanie wychowankowie zabierali ze sobą do szkół. W weekendy, dłuższe przerwy świąteczne, ferie oraz wakacje wychowankowie z pomocą wychowawcy przygotowywali posiłki sami, wspólnie ustalali menu i na tę okoliczność robili zakupy żywnościowe. Produkty żywnościowe przechowywano w ogólnodostępnej kuchni, będącej zarazem jadalnią.

Z rozmów z dziećmi wynika, że posiłki spożywane w placówce są bardzo smaczne, pięcioro dzieci stwierdziło, że jedzenia jest bardzo dużo i nigdy nie czują się głodne, jedno natomiast powiedziało, że jest wystarczająco. Wszystkie dzieci potwierdziły, że mogą przygotować sobie coś do zjedzenia lub picia także między posiłkami.

- **Zaopatrzenie w odzież i obuwie**

Z informacji uzyskanej od Dyrektora kontrolowanej jednostki wynika, że wychowanków zaopatrywano w odzież i obuwie w miarę potrzeb. Po zgłoszeniu przez dziecko potrzeby dokonania określonego zakupu prośba ta była weryfikowana przez wychowawcę, który udawał się na zakupy z dzieckiem, choć w zdecydowanej mierze wychowankowie samodzielnie dokonywali zakupów i rozliczali się z faktur. Zbadano i ustalono, że wychowankom prowadzono karty odzieżowe, uwzględniające między innymi nazwę asortymentu, jego ilość, datę zakupu (nabycia) i podpis wychowanka potwierdzający otrzymanie danej rzeczy. Wychowankowie nie zgłosili kontrolującemu krytycznych uwag na temat zaopatrzenia w odzież i obuwie, w swoich wypowiedziach powtarzały, że: *nie brakuje mi ubrań / placówka ma sponsorów, którzy przekazują bony na zakup odzieży w sieciowych i markowych sklepach / czasami starsi wychowankowie oddają młodszym coś, czego już nie noszą / dostajemy pieniążki na ubrania w zależności kiedy nam trzeba / jak zgłoszę potrzebę, to mam organizowane zakupy* /akta kontroli str. 30, 37, 44, 51/.

- **Zaopatrzenie w środki higieny osobistej**

Z ustaleń wynika, że dzieci zaopatrywane są w środki higieny osobistej i kosmetyki indywidualnie w miarę zgłaszanych potrzeb i przechowują je w swoich pokojach. W razie zaistnienia potrzeby wychowawcy uzupełniają braki z magazynku, lub dokonują zakupu. W rozmowach z kontrolującymi wychowankowie nie zgłosili nieprawidłowości w tym zakresie, jednoznacznie przyznając, że środki te są w placówce dostępne w wystarczającej ilości i są dobrej jakości. Z własnych pieniędzy muszą kupić ewentualnie kosmetyki do makijażu.

- **Wyposażenie w kwotę pieniężną do własnego dysponowania przez dziecko.**

W dacie kontroli wypłata kieszonkowego odbywała się na zasadach określonych w Zarządzeniu nr 9/17 Dyrektora Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu z dnia 17 października 2017 roku /akta kontroli str. 79-81/. Poddany analizie w/w dokument zawierał niezweryfikowaną po 1 czerwca 2018 roku kwotę minimalną, która zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości kwot świadczeń określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej winna wynosić nie mniej niż 10,52 zł, co skutkowało tym, iż w badanym

okresie pięciokrotnie wypłacono kwoty każdorazowo niższe o 52 grosze. Zapytana o przyczynę tejże nieprawidłowości Dyrektor Placówki przyznała, że nie miała świadomości zmiany przepisu w tym zakresie /akta kontroli str. 83/. Jednocześnie w toku kontroli przedłożyła kontrolującemu Zarządzenie Nr 4/19 Dyrektora Centrum Ekonomiczno-Administracyjnego Domów dla Dzieci w Pasymiu z dnia 24 maja 2019 roku w sprawie wyrównania wychowankom najniższej kwoty do własnego dysponowania w okresie od czerwca 2018 roku do 1 maja 2019 roku /akta kontroli str. 84-85/. Z uwagi na stwierdzoną nieprawidłowość wydano stosowne zalecenie.

Ustalono ponadto, że wysokość kwoty do własnego dysponowania na dany miesiąc ustalał wychowawca z wychowankami, podczas zebrania w grupie. Wychowawca sporządzał listę z przyznanymi kwotami wraz z uzasadnieniem i przekazywał Koordynatorowi, ten natomiast przekazywał ją do Dyrektora. Dyrektor, po zapoznaniu się z listą ustalał ostateczną kwotę i zatwierdzał ją, wypłata kieszonkowego następowała natomiast do 10 dnia każdego miesiąca. Wychowankowie potwierdzali własnoręcznie odbiór kieszonkowego, przebywający poza Domem (np. w mos) kieszonkowe otrzymywali przekazem pocztowym. Zgodnie z Zarządzeniem nr 9/17, o którym mowa powyżej, kwota bazowa kieszonkowego była zróżnicowana pod względem wieku.

W indywidualnych rozmowach z kontrolującymi wychowankowie nie zgłosili niepokojących uwag w badanym obszarze. Potwierdzili regularność otrzymywania kieszonkowego, wskazali, iż najczęściej otrzymywali kieszonkowe w kwocie pomiędzy 20-40 zł i zawsze informowano ich za co mieli dodane lub odjęte kwoty.

Prawo do regularnych kontaktów z rodziną – rozumiane jako prawo do regularnych kontaktów z członkami rodziny i osobami bliskimi dziecka, w tym w szczególności z rodzicami – na terenie placówki, w miejscu zamieszkania członków rodziny, jak i w sposób pośredni – poprzez kontakt telefoniczny lub elektroniczny, w tym przede wszystkim w dni wolne od nauki szkolnej oraz w trakcie ferii i wakacji, chyba, że sąd postanowi inaczej.

Zgodnie z § 6 pkt 3 i 4 Regulaminu organizacyjnego kontrolowanej jednostki, zadaniem Domu jest m.in. podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny oraz umożliwienie mu kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi. Za realizację tych zadań odpowiedzialni są wychowawcy prowadzący poszczególne dzieci. Szczegółowe zasady odwiedzin i urlopowania wychowanków określone zostały w § 15 Regulaminu.

W rozmowach z zespołem inspektorów dzieci nie wniosły krytycznych uwag w przedmiotowym zakresie. Dzieci nie stwierdziły aby wychowawcy ograniczali im kontakty z bliskimi, mogli jeździć do domów w dni wolne od nauki szkolnej.

Ze Sprawozdania za 2018 rok wynika też, że wychowawcy zachęcali bliskich m. in do utrzymywania stałych kontaktów z dziećmi, uczestnictwa w ich uroczystościach, uczestnictwa w wywiadówkach szkolnych, czy też wspólnych wizyt lekarskich. Analiza dokumentacji indywidualnej dzieci wykazała, że wychowawcy dokonywali regularnych wpisów w obszarze dotyczącym relacji dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi dziecka, oraz obszarze dotyczącym współpracy Placówki z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym z asystentem.

Prawo do wyrażania opinii – rozumiane jako prawo do poszanowania podmiotowości dziecka, zapewnienie możliwości swobodnego wypowiedzania się, respektowanie prawa do

swobody myśli, poglądów, poszanowania podmiotowości dziecka poprzez branie pod uwagę jego zdania w sprawach, które jego dotyczą, oraz istnienia zasad uczestnictwa dzieci w podejmowaniu decyzji ważnych dla wychowanków.

Zgodnie z zapisami § 16 ust. 1 pkt 11 Regulaminu, wychowankowi przysługuje prawo do „*wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, w szczególności poprzez uczestnictwo w samorządzie wychowanków*”, które realizowane jest w toku ciągłej pracy opiekuńczo-wychowawczej.

Z informacji przekazanej przez Dyrektora wynika, że w Domu, ze względu na małą liczbę i wiek wychowanków, samorząd nie funkcjonuje. Wszyscy mogą wypowiedzieć się co do działania Domu z zasadzie w każdej chwili, w szczególności na częstych spotkaniach (przy posiłku, wspólnym spędzaniu czasu etc.)

W rozmowach z kontrolującymi wszystkie dzieci potwierdziły, że mogą swobodnie wyrażać własne poglądy i myśli, również te dotyczące ich spraw. Wszyscy wychowankowie przyznali, że brane jest pod uwagę ich zdanie w sprawach dotyczących ich samych, w tym również ich przyszłości.

Prawo do poszanowania prywatności – rozumiane jako prawo do poszanowania tajemnicy korespondencji, posiadania własnych pamiątek i osobistych przedmiotów oraz zachowania przez pracowników placówki tajemnicy związanej z osobistymi informacjami przekazanymi przez dziecko, z wyłączeniem uzyskania informacji o naruszeniu prawa, zagrożenia życia lub zdrowia, jak również prawo do poszanowania intymności dziecka, w tym zapewnienia możliwości zamykania pomieszczeń przeznaczonych do czynności fizjologicznych.

Dzieci przebywające w kontrolowanej jednostce mogły posiadać prywatne rzeczy i sprzęt np. telefony, tablety, zdjęcia, pamiątki, ubrania, własne zabawki, i w wolnym czasie mogły z nich korzystać kiedy chciały. Ze względów bezpieczeństwa, ale też aby uniknąć kradzieży czy wymuszeń ze strony innych wychowanków, pieniądze lub inne wartościowe rzeczy mogły przekazać wychowawcy do zabezpieczenia.

W toku rozmów z dziećmi ustalono, że wychowawcy nie kontrolowali bez ich wiedzy ich rzeczy prywatnych (szafek, plecaków, kieszeni), chyba, że sprawdzali czystość lub sposób spakowania się do szkoły (w ich obecności). Żadne z dzieci nie stwierdziło, aby ich korespondencja, e-maile, sms-y były kontrolowane przez pracowników placówki. Żadne też nie mówiło, aby pracownicy obraźliwie komentowali ich pochodzenie lub opowiadali niepowołanym osobom o ich sytuacji rodzinnej. Czworo wychowanków stwierdziło, że wychowawcy pukają przed wejściem do pokoju, dwoje przyznało, że nie zawsze, przy czym nie wskazali, aby im to przeszkadzało. Żaden z wychowanków nie potwierdził, aby wychowawcy wchodzili do łazienki lub toalety wtedy, gdy dzieci z nich korzystają. W toku oględzin łazienek i toalet stwierdzono, że pomieszczenia te zawierają typowe zabezpieczenia w postaci zamków.

Prawo do informacji - rozumiane jako zapewnienie dostępu do informacji i materiałów pochodzących z różnych źródeł, a w szczególności do tych, które mają na uwadze jego dobro.

Wychowankowie Domu zostali zapoznani z prawami i obowiązkami, wskazali, że tematy związane z zasadami funkcjonowania są poruszane często na grupowych spotkaniach.

Wszyscy wychowankowie wskazali, że Placówka zapewnia im możliwość dostępu do informacji, które są niezbędne aby mogli się rozwijać, poszukiwać wskazówek, porad czy

odpowiedzi na nurtujące pytania. Wszyscy mają dostęp do prasy, mediów, książek, Internetu.

Prawo do pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia – rozumiane jako prawo do zdobywania umiejętności niezbędnych w samodzielnym życiu, takich jak czynności samoobsługowe, załatwianie spraw urzędowych, korzystanie z usług, uczenie się ekonomii domowej, planowania czasu, obowiązkowości oraz rozwijania kompetencji i uprawnień zawodowych umożliwiających podjęcie pracy zarobkowej.

Zgodnie z § 10 ust 5 Regulaminu, organizacja pracy wychowawczej Domu ukierunkowana jest m.in. na przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu Placówki. Ustalono, że na rok przed osiągnięciem pełnoletności osoby usamodzielniane wskazują opiekuna usamodzielnienia, zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy, oraz co najmniej na miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia opracowują wspólnie z opiekunem indywidualny program usamodzielnienia. W Domu kładzie się duży nacisk na rozwijanie umiejętności praktycznych: samodzielne przygotowanie posiłków, eksperymentowanie z nowymi przepisami kulinarnymi, robienie zakupów żywnościowych i odzieżowych, dbanie o estetykę i porządek w Domu, pranie, dokonywanie zakupów biletów miesięcznych, załatwianie spraw urzędowych. Powyższe znalazło potwierdzenie w wypowiedziach wychowanków. Pięcioro z nich powiedziało, że czują wsparcie i pomoc wychowawców w zakresie przygotowania do usamodzielnienia, oraz że wiedzą jakich zasadach mogą pozostać w Placówce po osiągnięciu pełnoletności. Jedno z dzieci, z uwagi na wiek, rozmowy w tym temacie nie podjęło.

3. Pozostałe ustalenia:

Ustalono, że w kontrolowanej jednostce, prowadzono dokumentację indywidualną dziecka, o której mowa w § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, to jest plany pomocy dziecku oraz karty pobytu.

W toku oględzin stwierdzono, że wychowankowie posiadali zindywidualizowane miejsca do spania i nauki, a pokoje wychowanków urządzone z uwzględnieniem ich gustu i upodobania. Wychowankom zapewniono także miejsce do przygotowywania posiłków oraz niewielką przestrzeń mieszkalną, stanowiącą miejsce spotkań i wypoczynku. W roku 2017 przeprowadzono także remont łazienek, doposażono pokoje wychowanków, co znacząco wpłynęło na estetykę i wizerunek Placówki, a także samą wygodę użytkowania pomieszczeń.

Podczas rozmów przeprowadzonych bez obecności wychowawców powzięto od dzieci i młodzieży informację, że w Placówce czują się dobrze, mają wsparcie zarówno w wychowawcach jak i pani Dyrektor i pani Koordynator. Powtarzały się zwroty typu: *wszystko jest ok. / jest tu dobrze, jak w dom / nie mogę nic złego powiedzieć o tym miejscu* /akta kontroli str. 25, 32, 53/.

Z uwagi na powziętą z Biura Rzecznika Praw Dziecka informację o braku:

- właściwego zaopatrzenia wychowanków w odzież i obuwie, zwłaszcza przebywających poza Placówką,
- odwiedzin dzieci przebywających w mow lub mos,
- zainteresowania dziećmi przebywającymi w szpitalu,
- przyjaznych relacji wychowawców z wychowankami /akta kontroli str. 91-92/,

szczegółowej analizie poddano teczki dzieci przebywających w badanym okresie w mos, mos lub szpitalach. Przeprowadzono także rozmowę z wychowanką umieszczoną w mos, a okresowo przebywającą na urlopowaniu w Placówce.

▪ Przypadek chłopca umieszczonego w NMOS w Olsztynie

Z zebranych informacji wynika, że z wychowankiem przebywającym w niepublicznym mos (ok. 25 km od DdD w Pasymiu) wychowawca był w stałym kontakcie telefonicznym oraz osobistym. Częstotliwość kontaktów bezpośrednich była różna. Wychowawca stawiał się przeważnie na wszystkie wywiadówki, które organizowano w mos, jeździł z chłopcem do lekarza, zabierał go do fryzjera, dostarczał chłopcu osobiście lub za pośrednictwem innych wychowawców środki higieniczne, artykuły szkolne, odzież i stałe leki /**akta kontroli str. 93**/. Zabierał wychowanka na zakupy, reagował na zgłoszone przez niego potrzeby, co znajduje odzwierciedlenie w regularnie wypełnianych kartach pobytu. Wszystkie urlopowania za zgodą sądu chłopiec spędzał w rodzinie zastępczej, w której przebywał nim trafił do DdD w Pasymiu, a z którą to jest emocjonalnie bardzo związany /**akta kontroli str. 96-101**/. Z notatek wychowawcy wynika, że wspomniana rodzina zastępcza bardzo angażuje się w pomoc chłopcu, który ma w niej duże wsparcie.

Analiza kart odzieżowych wykazała, że chłopiec przybył do Placówki dobrze wyposażony w odzież, w okresie od września 2018 roku do dnia kontroli dokonano mu zakupów ubraniowych na kwotę 438.87 zł /**akta kontroli str. 102-104**/. W opinii kontrolujących wychowawca prowadzący angażował się w proces opiekuńczo-wychowawczy chłopca w sposób prawidłowy, oczywiście na miarę czasu spędzanego przez chłopca w Placówce.

▪ Przypadek dziewczynki przebywającej w NMOS w Olsztynie, i kolejno w MOS w Piasecznie

Z analizy dokumentów oraz zebranych informacji wynika, że z wychowanką umieszczoną w tym samym, co wspomnianym powyżej niepublicznym mos, pracownicy Placówki utrzymywali kontakt z częstotliwością jak w opisanym powyżej przypadku /**akta kontroli str. 93-95**/. Z uwagi na fakt, nagannego zachowania, po 6 miesiącach dziewczynkę skreślono z listy wychowanków NMOS w Olsztynie, po czym skierowano do MOS w Piasecznie. Z ustaleń wynika, że oprócz kontaktów z dzieckiem na okoliczność wywiadówek, wychowawca woził dziewczynkę do lekarzy specjalistów, był w stałym kontakcie zarówno z nią, jak i wychowawcami z mos. Częstotliwość kontaktów faktycznie zmniejszyła się z chwilą umieszczenia dziecka w mos odległym od Placówki o blisko 230 km. Jak wynika z przedłożonych dokumentów, ale także z rozmowy kontrolujących bezpośrednio z wychowanką, częstotliwość rozmów telefonicznych z bliskimi, zgodnie z zasadami mos ograniczała się do 3 rozmów tygodniowo, stąd też dziewczynka zmuszona była wybierać pomiędzy kontaktami z mamą a kontaktami z wychowawcą. Nie czuła się jednak zaniedbana i „zapomniana” przez Placówkę /**akta kontroli str. 19-25**/.

Z uwagi na dużą zaradność podopiecznej zakupów odzieżowych dokonywała zwykle samodzielnie, w przypadku doraźnych potrzeb wychowawca wysyłał dziewczynce paczki z niezbędnymi rzeczami, ulubionymi przysmakami, odzieżą, etc. W okresie objętym kontrolą Placówka dokonała zakupu odzieży dla wychowanki na kwotę 542,15 zł /**akta kontroli str. 105-109**/.

W rozmowie z wychowanką kontrolujący usłyszeli dużo pozytywnych słów na temat

samego Domu dla Dzieci w Pasymiu, jak i wychowawców w nim pracujących. Nie skarżyła się na brak odzieży, wskazała, że jest właściwie zaopatrywana. Nie zgłosiła też żadnych negatywnych uwag pod kątem zainteresowania jej osobą, braku wsparcia i zaangażowania ze strony pracowników Domu.

▪ Przypadek dziewczynki przebywającej w MOS w Szerzawach

Ustalono, że w przypadku dziewczynki umieszczonej w mos oddalonym od Placówki o blisko 430 km, wychowawca prowadzący był z nią w stałym kontakcie telefonicznym lub za pomocą Messengera /**akta kontroli str. 95**/. Częstotliwość kontaktów bywała różna, (czasami codziennie, czasem raz na kilka dni, w zależności od potrzeb), z analizy dokumentów wynika, że relacje pomiędzy dziewczynką a wychowawcą prowadzącym oparte były na wzajemnym zaufaniu i porozumieniu. Karty pobytu wychowanki zawierały wpisy dotyczące kontaktów telefonicznych zarówno z wychowanką jak i pracownikami mos, w którym na co dzień przebywa /**akta kontroli str. 110-113**/. Z uwagi na dużą odległość bezpośredni kontakt był jednak ograniczony, odbywał się zwykle na okoliczność odbioru dziecka na urlopowanie do Placówki. Częstotliwość urlopowań regulowana była przez mos i zależała w znacznej mierze od funkcjonowania dziecka w tamtejszej jednostce.

Analiza kart odzieżowych wykazała, że w okresie objętym kontrolą Placówka dokonała zakupu odzieży dla wychowanki na kwotę 856,78 zł.

▪ Przypadek dziewczynki przebywającej w szpitalu dziecięcym w Olsztynie

W przypadku 6-letniej dziewczynki, umieszczonej na 2-tygodniowym pobycie w szpitalu z powodu zapalenia płuc, kontrolujący nie dopatrzyli się nieprawidłowości w czynnościach opiekuńczo-wychowawczych wobec małoletniej. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora Domu /**akt kontroli str. 114**/ praca wychowawców była tak zorganizowana, aby każdego dnia ktoś z dyżurujących wychowawców u dziewczynki był (w czasie gdy pozostałe dzieci przebywały w szkole). Z kart pobytu wynika, że dziewczynka szybko przystosowała się do szpitalnych warunków, współpracowała z personelem medycznym. Wychowawcy starali się być obecni podczas obchodów lekarskich, na bieżąco uzyskiwali informacje o stanie zdrowia dziecka, jego samopoczuciu i kondycji. Gdy stan dziecka się poprawił zabrali w odwiedziny do siostry jej rodzeństwo przebywające w Placówce, umożliwiając tym samym kontakt z osobami bliskimi. Podczas odwiedzin dziewczynki w szpitalu wychowawcy korzystali z oddziałowej świetlicy, w której bawili się z nią, grali w planszówki, wypełniali wolny czas. Na bieżąco wymieniali brudną odzież, przywozili soki, owoce, słodkości, kolorowanki etc. Pozostawiali dziewczynce drobne pieniądze na telewizję, na bieżąco udzielali wsparcia i reagowali na potrzeby dziecka.

4. Uwagi i wnioski:

Analiza dokumentacji, przeprowadzone z pracownikami jak i wychowankami rozmowy pozwalają stwierdzić, że sygnały o niedostatecznym zabezpieczeniu dzieci w odzieży czy obuwiu, o braku wsparcia ze strony wychowawców oraz o braku zainteresowania dziećmi przebywającymi na co dzień poza Placówką, nie znalazły potwierdzenia. Poza niewłaściwą kwotą do samodzielnego dysponowania, kontrolujący nie dopatrzyli się istotniejszych

uchybień czy też nieprawidłowości. Zwrócili jednak uwagę na pojedynczy sygnał, wpływający od jednego z wychowanków, który zapytany czy dzieci bywają pozostawiane bez opieki wskazał, że czasami na kilka minut, kiedy wychowawca wychodzi do Centrum administracyjnego zostają pod opieką pełnoletnich wychowanków. Sygnał ten nie był możliwy do zweryfikowania, nie potwierdziły tego faktu też pozostałe dzieci. Mając jednak na względzie istotną sprawę bezpieczeństwa dzieci wskazać należy konieczność takiej organizacji czasu i pracy, aby w każdym momencie zapewniać wychowankom opiekę osób pracujących z dziećmi, o których mowa w art. 98 ust. 1 ustawy.

Biorąc pod uwagę pozytywne wyniki ustaleń z kontroli w obszarze przestrzegania praw dziecka oraz opinie dzieci i dorosłych wychowanków przebywających w Domu dla Dzieci nr 3 w Pasymiu na temat jego funkcjonowania, rekomenduje się dalsze utrzymanie dobrej jakości świadczonych usług i działań na rzecz wsparcia dzieci.

5. Zalecenia:

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za jej powstanie, stosownych działań, mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości oraz realizację następującego zalecenia:

1. Wypłacić różnicę kwot świadczeń, określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powstałą w wyniku utrzymywania niewłaściwej minimalnej wysokości kwoty do własnego dysponowania, wobec pięciorga wychowanków. Przesłać do tut. Wydział kopię dokumentów potwierdzających wykonanie tych czynności. **Termin realizacji – 1 miesiąc od dnia otrzymania zalecenia.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019 poz. 1111).

Z up. WOJEWODY
WARMINSKO-MAZURSKIEGO

Marcin Jastrzębski
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Katarzyna Brewka

GŁÓWNY SPECJALISTA
Lilla Kondrus...

